İDİL

SANATI MÜZE DUVARLARININ ÖTESİNE TAŞIYAN BAVUL MÜZELER

Cihan Şule KÜLÜK[1]

[1]Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, csule82(at)hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8088-746X

Külük, Cihan Şule. "Sanatı Müze Duvarlarının Ötesine Taşıyan Bavul Müzeler". idil, 61 (2019 Eylül): s. 1209–1222.
doi: 10.7816/idil-08-61-13

Özet

Gezici bavul müzeler, uzaklık, ulaşım zorlukları, maddi olanaksızlık, zamansızlık, hastalık ve engellilik gibi çeşitli nedenlerden dolayı, müzeleri ziyaret etme olanağı bulamayan kişi, kurum ve kuruluşlara, müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyalleri içeren çanta, sandık, kutu, bavul gibi taşıyıcılarla gezici müze hizmeti sağlayan araçlar olarak müzelerin daha fazla erişilebilir olmasına katkıda bulunmaktadır. Gezici bavul müzeler, müzenin tanıtımı konusundaki işleviyle müzelerin toplumla bütünleşme sürecindeki önemli aracılarındandır. Sanat müzelerinin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında ödünç verme yoluyla sağladığı gezici bavul müzeler, sanat ve kültüre ilişkin daha fazla bilgi edinmek isteyen insanların, dokunarak, deneyerek, uygulayarak ve sorgulayarak keşfetmelerini sağlayacak biçimde tasarlanmış uygulamalardır. Gelişmiş ülkelerde okullar, çocuk bakım merkezleri, bakımevleri, hastaneler, çeşitli rehabilitasyon merkezleri, toplu taşımanın yetersiz olduğu bölgeler, sanayi bölgeleri ya da hapishanelerde bulunan ve müze ile etkileşime girme şansı olmayan kişilerin "rehabilitasyon" ve "eğitim" süreçlerinde gezici bavul müzeler etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Türkiye'deki sanat müzelerinde ise gezici bavul müze uygulamalarına yer verilmediği görülmekte, bu bağlamda araştırmanın, Türkiye'deki sanat müzeleri için örnek teşkil edeceği ve alan yazınına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı dünyada sayıları ve türleri hızla artan gezici bavul müze uygulamalarının içerik ve işleyişini sanat müzeleri bağlamında tartışarak Amerikada"ki "Seattle Sanat Müzesi, James A. Michener Sanat Müzesi, Grace Sanat Müzesi, Joslyn Sanat Müzesi ve Orlando Sanat Müzesi'ni" içine alan uygulama örneklerini ayrıntılı bir biçimde betimlemektir. Bu araştırma, betimsel tarama modellinde olup, veriler doküman inceleme tekniğiyle toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Sanat Müzesi, Gezici Bavul Müze.

Makale Bilgisi
Geliş: 20 Haziran 2019 *Düzeltme: 17 Temmuz 2019* *Kabul: 16 Ağustos 2019*

© 2019 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Uluslararası Müzeler Komitesi'ne göre müze; toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insan ve yaşadığı çevrenin somut ve somut olmayan mirasını inceleyen, eğitim ve keyif amacıyla toplayan, koruyan, araştıran, bilgiyi paylaşan ve sunan, kar düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurumdur (International Council of Museums, 2007). Sanat müzeleri; daimî sanat koleksiyonları, geçici sergileri, konservasyon birimleri, eğitim programları, konser, konferans gibi kültürel etkinlikleriyle sundukları çok yönlü müze ortamlarıyla toplumun görsel dünyalarını zenginleştirme, estetik duyarlık kazandırma gibi konularda belirleyici olmaktadır.

Ancak herkesin müzeleri ziyaret etme olanağı bulamadığını dile getiren Swain (2002), bunun nedeni ise insanların "alışkanlıklar, ekonomik etkenler" ve "sosyal, kültürel nedenler" ile kısıtlanmalarına bağlamaktadır. Swain, müzenin bu engelleri ortadan kaldırmak, müzeleri daha fazla erişilebilir kılmak için yürütülen çalışmalar arasında gezici bavul müze hizmetlerinin önemli bir yeri olduğunu belirtmektedir.

Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde; aslında kişilerin sanat müzelerinde sanat eserleriyle sağladığı "doğrudan etkileşim" benzersiz bir deneyim olsa da çeşitli nedenlerle müzeye gidemeyen, sanat eserleriyle etkileşim fırsatı bulamayan kişiler için gezici bavul müzeler ile "alternatif bir deneyim" olanağı sağlanabilir.

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzeler, toplumsal etkinliklerde, festivallerde ve fuarlarda kullanılabilir, toplu konut bölgeleri, toplu taşımanın yetersiz olduğu bölgeler, gece vardiyaları ile çalışan sanayi bölgeleri, uzak köyler, hapishaneler ve bunlar gibi müzeleri ziyaret etme olanağı olmayan bölgelerde yaşayan insanlara müzelerin eğitim olanaklarını götürürler. Gezici bavul müzeler, çeşitli etnik grupları da göz önünde bulundurarak ve toplumun geneline ulaşarak, müzeyi ve toplumu bütünleştirme görevi üstlenirler.

Dünyanın hemen hemen her yerinde müze ziyaretçileri, sanat eserlerine dokunulmaması gerektiğini bildiren "lütfen sanat eserine dokunmayın! uyarısı taşıyan levhalar ile karşılanmaktadır. Ancak, Fayetteville Sanat Müzesi gibi sanat müzeleri "gezici bavul müze" uygulamaları ile bu ana kuralı değiştirmekte ve insanlar gezici bavul müzelerde yer alan reprodüksiyon eser örneklerine dokunarak inceleme deneyimine sahip olmaktadır. Müzelerin eğitim bölümü tarafından ödünç verme yoluyla halkın kullanımına sunulan gezici bavul müzeler, uygulamalı deneyimleri öğrenme sürecine entegre eden farklı temalar kapsamında tasarlanmış sanat eğitimi programları sağlamaktadır. Bu programların her biri, öğrencilerin yetenekleriyle, ilgi alanlarıyla örtüşen ve yaş düzeylerine uygun bir temaya odaklanmaktadır. Uygulamalı öğrenme süreci, temanın tartışılmasını, temayla ilgili sanat eserlerinin görsel ve dokunsal keşiflerini ayrıca temayla ilgili bir tasarım projesinin bireysel olarak yaratılmasını içermektedir. Sanat müzelerinin gezici bavul müzeler yoluyla uyguladıkları eğitim programları, sadece öğretim ortamındaki kullanımları ile sınırlandırılmakla kalmaz yaz sanat kamplarında da yaratıcı bir kaynak olarak kullanılır. Örneğin; Fayetteville Sanat Müzesi her yaz, kentin çeşitli bölgelerinde gezici bavul müze çalışmalarını kapsayan iki sanat kampı programı yürütmektedir. Yaz kampı programları, okul olmadığı zamanlarda gezici bavul müze uygulamaları ile yapılandırılmış faaliyetlere ihtiyacı olan çocuklar için eğlenceli bir öğrenme deneyimi sağlamaktadır. Uzman müze eğitimcileri liderliğinde yürütülen gezici bavul müzeler toplumla buluşturulduklarında yalnızca öğrencileri sanat konusunda eğitmekle kalmaz, aynı zamanda öğretmenleri ve ebeveynleri de sanatı öğrenme sürecine entegre etmenin önemi konusunda ve eğlenceli tarafları hakkında eğitirler (Mouw, 1999).

Candlin (2007), müze nesnelerine dokunma konusunun, her ne kadar tartışmalı bir konu olsa da Birleşik Krallık'ta hükümet politikası gereği müze nesnelerine dokunulması konusunda teşvik edici bir yol izlenmekte olduğunu belirtmektedir. Çünkü müze nesnelerine dokunulmasına izin verilmesinin, görme engelli olan ziyaretçiler için müzeleri daha erişilebilir kıldığı vurgulanmakta ve hükümetin desteğiyle müze nesneleriyle uygulamalı etkinlikler gerçekleştirilmesi konusunda pek çok çalışma yapıldığı ifade edilmektedir. Bu çalışmalar arasında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında gerçekleştirdikleri gezici bavul müze uygulamaları da yer almaktadır.

Mouw'ın da (1999) ifade ettiği gibi; "müzelerin sunduğu sosyal erişim programları, bir müzenin hizmet verdiği topluluktaki görünür varlığını arttırmanın en etkili yoludur". Bu bağlamda müzeler sosyal erişim programları kapsamında toplumun tamamına erişme hedefleri kapsamında çeşitli programlar geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu programlardan biri de gezici bavul müze uygulamalarıdır. Gezici bavul müzeler, müzenin tanıtımı konusundaki işleviyle müzelerin toplumla bütünleşme sürecindeki önemli aracılarındandır. Sanat

müzelerinin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında ödünç verme yoluyla sağladığı gezici bavul müzeler, sanat ve kültüre ilişkin daha fazla bilgi edinmek isteyen insanların, dokunarak, deneyerek, uygulayarak ve sorgulayarak keşfetmelerini sağlayacak biçimde tasarlanmış uygulamalardır.

Bu araştırmada sanat müzelerinin sosyal erişim çalışmaları kapsamında uyguladıkları "gezici bavul müze" uygulamaları şu şekilde tanımlanmaktadır;

> "İngilizce karşılığı "museums' loans boxes; outreach boxes; outreach trunks; discovery boxes; traveling trunks; history trunks; artifact trunks; teacher trunks; education trunks; outreach resource trunks,"gibi farklı ülkelerde farklı adlandırmalarla uygulanan gezici müze uygulamalarının Türkçede müzelerin ödünç verme hizmetleri, ödünç kutular, sosyal hizmet kutuları, sosyal hizmet sandıkları, keşif kutuları, gezici sandıklar, kaynak kutular, tarih sandıkları, öğretmen sandıkları, eğitim sandıkları vb. gibi karşılıkları olan ancak bağlam içerisinde ele alındığında bu adlandırmaların ilgili kavramsal içeriği karşılayamadığı ve yüklendiği görevi doğrudan işaret edemediği görülmektedir. Türkçede bu tür uygulamalar için üstlendiği görev kapsamında; çeşitli nedenlerle yerleşik hizmetlerden yararlanamayan kişilere, taşıma yoluyla sağlanan hizmetler için; "gezici kütüphane, gezici hastane, gezici okul, gezici tiyatro, gezici sergi, gezici müze" vb. gibi "gezici" ifadesinin kullanıldığı adlandırmaların yapıldığı görülmektedir. Gezici müze hizmetleri ise uygulama biçimi bakımından ikiye ayrılmaktadır. Birincisi; müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyallerini kapsayan koleksiyonları taşıyan minibüs, otobüs, tır gibi araçların kişi, kurum ve kuruluşlara götürülmesiyle, "araçların içinde" sağlanan gezici müze hizmetleridir. İkincisi ise; müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyalleri içeren çanta, sandık, kutu, bavul gibi taşıyıcıların kişi, kurum ve kuruluşlara götürülmesiyle, "mekânların içinde" sağlanan gezici müze hizmetleridir. Bu araştırmada, gezici bavul müze; "uzaklık, ulaşım zorlukları, maddi olanaksızlıklar, yasal izinleri sağlamaktan doğan güçlükler, zamansızlık, vb. gibi çeşitli nedenlerden dolayı, müzeleri ziyaret etme olanağı bulamayan kişi, kurum ve kuruluşlara, müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyalleri içeren çanta, sandık, kutu, bavul gibi taşıyıcılarla gezici müze hizmeti sağlayan bir araç" olarak tanımlanmaktadır. Herhangi bir kavram yanılgısına yer vermemek adına "gezici müze" uygulamaları, minibüs, otobüs, tır gibi araçlarla sağlanan gezici müze hizmetlerinden ayırmak ve görev tanımı kapsamında daha belirleyici olmak adına "gezici bavul müze" uygulamaları olarak adlandırılmıştır" (Külük, 2015, s.14).

Türkiye'deki sanat müzelerinde ise gezici bavul müze uygulamalarına hem özel kuruluş destekli sanat müzelerinde hem de devlet destekli sanat müzelerinde yer verilmediği görülmekte bu bağlamda araştırmanın, Türkiye'deki sanat müzeleri için örnek teşkil edeceği ve alan yazınına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı dünyada sayıları ve türleri hızla artan gezici bavul müze uygulamalarının içerik ve işleyişini sanat müzeleri bağlamında tartışarak Amerikada"ki "Seattle Sanat Müzesi, James A. Michener Sanat Müzesi, Grace Sanat Müzesi, Joslyn Sanat Müzesi ve Orlando Sanat Müzesi'ni" içine alan uygulama örneklerini ayrıntılı bir biçimde betimlemektir. Bu araştırma, betimsel tarama modellinde olup, veriler doküman inceleme tekniğiyle toplanmıştır.

Seattle Sanat Müzesi (Seattle Art Museum)

Amerika Birleşik Devletleri'nin Washington kentinde etkinliğini sürdüren Seattle Sanat Müzesi'nin büyüyen koleksiyonu, dünyanın dört bir tarafından getirlen yaklaşık 25.000 eserden oluşmaktadır. Antik dönemlerden günümüze uzanan kalıcı koleksiyon, çok çeşitli küresel kültürleri ve tarihsel perspektifleri temsil etmektedir. Dünya standartlarında bir müze olan Seattle Sanat Müzesi, 1933'ten bu yana Kuzeybatı Pasifik'te görsel sanatların merkezi konumundadır. Üç farklı mekanıyla dünyanın dört bir yanından edinilen sanat eserleriyle oluşturulmuş koleksiyonları, enstalasyonları, özel sergileri ve programlarıyla farklı kültürler ve yüzyıllar arasında köprüler kurmaktadır. Müze, kültürel topluluklara ve deneyimlere duyarlı politikalarıyla toplumda eşitliği teşvik ederek sanatın toplumsal adaleti ve yapısal değişimi güçlendirmedeki rolünü eleştirel bağlamda ele almakta ve yürüttüğü programların tümünü ırksal eşitliğe dayandırmaktadır (Seattle Art Museum, 2019a). Seattle Sanat Müzesi sosyal hizmet programları ile farklı kültürleri ve farklı yaş gruplarını temsil eden grupların müze ile bağlantı kurmalarını sağlayarak sanat ve müze ile etkileşimlerini desteklemektedir. Müze sosyal erişim programları kapsamında; ücretsiz müze turları, uygulamalı atölye çalışmaları, sanat konferansları, kütüphane ve online bilgi erişimi, film gösterimleri, Pop-up performansları, açık hava konserleri ve çeşitli sahne sanatları organizasyonları, engellilere yönelik programlar, eğitim programları ve gezici müze hizmetleri sağlanmaktadır (Seattle Art Museum, 2019b). Seattle Sanat Müzesi'nin sosyal hizmet programları kapsamında yürüttüğü gezici bavul müze uygulamaları, öğrencilerin kullanabileceği, inceleyebileceği ve tartışabileceği eserler içermektedir. Her bavul, nesnelerin açıklamalarını, arka plan bilgilerini ve sanat etkinliği önerilerini içeren bir eğitimci kaynak kılavuzuna sahiptir. Tüm bavullar Seattle Sanat Müzesi'nin kütüphane biriminden ödünç verme sistemiyle ücretsiz olarak sağlanmaktadır (Resim 1) (Seattle Art Museum, 2019c).

Resim: 1. "Seattle Sanat Müzesi gezici bavul müze birimi". [(https://www1.seattleartmuseum.org/secure/trc/orderSuitcase.asp), (Ert.16.04.2019)].

Seattle Sanat Müzesi'nin "kimlik, anlatım ve bezeme sanatı: Afrika" temalı gezici bavul müze yoluyla öğrencilerin Afrika kıtasındaki birçok farklı kültüre ait sanatla tanışması sağlanmaktadır. Öğrenciler, bavul müze uygulamalarıyla nesnelerin bir kişinin yaşayışını, kişiliğini ve geleneklerini ortaya koyuş biçimini keşfederken bu nesneleri kendi yaşamları ve deneyimleriyle nasıl karşılaştırabileceklerini öğrenme fırsatı bulmaktadır. Bu gezici bavul müze, Seattle Sanat Müzesi koleksiyonundan sanat eserleri ile bağlantılı nesneler, uygulamalı etkinlikler ve kapsamlı bir kaynak kılavuzu içermektedir (Resim 2) (Seattle Art Museum, 2019c).

Resim: 2. "Seattle Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(http://www.seattleartmuseum.org/Documents/ERC/Africa%20Overview%202019.pdf), (Ert.16.04.2019)].

"Asya Sanatı: zaman ve mekân içinde öyküler" temalı gezici bavul müze içeriğindeki çağdaş Kore sanatını temsil eden eserler ve antik Hint heykelleri yoluyla öğrencilerin Asya sanatlarını "kültürler, ülkeler ve zaman dilimleri" bağlamında keşfetmelerini sağlamaktadır. Bu gezici bavul müze, Seattle Sanat Müzesi koleksiyonundan basılmış resimler ve bir CD ile birlikte, sorular ve etkinlik önerileri içeren bir eğitimci kılavuzu içermektedir (Seattle Art Museum, 2019c).

"Eski kültürler" temalı gezici bavul müze, insanların Latin Amerika, Akdeniz bölgesi, Hindistan ve Çin dahil olmak üzere antik dünyanın farklı kültürlerini ve sanatsal geleneklerini keşfetmelerini sağlamaktadır. Bu bavul müze, antik eserlerin kopyalarını, temel bilgileri, göz önünde bulundurulması gereken soruları, etkinlik önerileri ve Seattle Sanat Müzesi koleksiyonundaki eserlerin resimlerini kapsamaktadır (Seattle Art Museum, 2019c).

"Sanat elemanları" temalı gezici bavul müze, görsel sanatların tasarım sürecinin anlaşılmasında kullanılmak üzere tasarlanmış; sanat unsurlarının uygulanış biçimlerini ele alan bir kaynaktır. Seattle Sanat Müzesi koleksiyonundaki Kuzeybatı Pasifik sanatçılarına ait eserleri içeren kapsamlı yayınlarıyla, sanatın özgün unsurlarını göstermektedir. Gezici bavul müzede, sanatçıların kullandığı renk ve değer araçlarına yer verilirken ayrıca seramik, yerli oymacılığı, doku konularını kapsayan 2D ve 3D şekil öğelerini destekleyici görsel yayınlar ve nesneler de içeriğe dahil edilmiştir (Seattle Art Museum, 2019c). "Amerika sanatı: sanat yoluyla Amerika tarihini keşfetmek" temalı gezici bavul müze, Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonundaki 17. yüzyıldan 21. yüzyılı kapsayan sanat eserlerine odaklanmaktadır. Öğrencilerin dokunabileceği sanat eserleri ve kültürel öğelerin kopyalarını kullanan gezici bavul müze, Amerikan sömürgeciliğinden günümüze maddi kültür ve tarihe mükemmel bir giriş niteliğindedir. Gezici bavul müze "eğitimci kaynak kılavuzu, sanat eserlerinin ve diğer dokunulabilir nesnelerin kopyaları, Seattle Sanat Müzesi koleksiyonundan görüntüler ve uygulamalı sanat etkinliklerinde kullanılacak malzemeleri içermektedir (Seattle Art Museum, 2019c). "Orijinler: Hindistan'ın tarihi, mitleri ve hikayeleri" temalı gezici bavul müze, öğrencilerin Hint kültüründeki güç dengelerini mit ve hikayeler yoluyla anlaşılmasını sağlarken ve öğrencilerin eleştirel düşünmelerini desteklerken Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonundan nesneleri ele almaktadır. Gezici bavul müzenin içeriğinde "bilgilendirme metinleri, metinlere ilişkin sorular, Hint hikayeleri ve sanat uygulamalarını tanıtan aktivite önerileri içeren bir eğitimci kaynak kılavuzu"

bulunmaktadır (Seattle Art Museum, 2019c).

"Nesilden nesle geçen gelenekler: Çin sanatı" temalı gezici bavul müzede, Çin'in İmparatorluk geleneklerinin günümüzdeki Çin kültürünü nasıl etkilediğini anlatan "bir nakış paneli, gölge kuklaları, bir hat seti, parşömen tomarı, (waribashi) çin yemek çubukları ve porselen bir kâse" gibi nesneler bulunmaktadır (Resim 3). Gezici bavul müzede sunulan ek kaynaklar arasında; "eğitimci kaynak kılavuzu, çeşitli yayınlar ve Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonuna ilişkin görüntüleri içeren bir CD" bulunmaktadır (Seattle Art Museum, 2019c).

Resim: 3. "Seattle Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(http://seattleartmuseum.org/Documents/ERC/China%20Overview%202019.pdf), (Ert.16.04.2019)].

"Yerler, mekanlar ve yüzler: modern ve çağdaş heykel" temalı gezici bavul müze, 19. yüzyıl sonundan günümüze kadar heykel sanatının gelişim süreci hakkında bilgi edinmeye teşvik eden yardımcı bir kaynaktır. Materyal örnekleri, heykel araçları, uygulamalı aktivite önerileri ve Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonundan görüntüler içeren bavul müze, müze ortamındaki ve dışındaki heykellerin tartışılmasına ayırıca bu sanat formunun insanın kendisini ve dünyadaki yerini nasıl yansıttığının araştırılmasına ve sorgulanmasına olanak sunmaktadır (Seattle Art Museum, 2019c).

"Ticaret gelenekleri: Filipinler sanatında tarih, kültür ve değişim" temalı gezici bavul müze, Filipinler'in tarihinin ticaret, coğrafya, göç ve kültürel miras kavramlarını öğretmek için bir araç olarak nasıl kullanılabileceğini tartışmak amacıyla Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonundan sanat nesneleri ve kültürel nesneleri kullanmaktadır. Gezici bavul müze ile tekstil, müzik aletleri, oyun ve halk müziği gibi Filipin kültürüne ilişkin nesnelerle ilgi çekici etkinlikler önerilmekte ve Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonundan görseller sunulmaktadır (Seattle Art Museum, 2019c).

"Yaşayan değerler: kuzeybatı kıyısı Amerikan yerli sanatı ve kültürü" temalı gezici bavul müze, Kuzeybatı Kıyısı halklarının geleneksel sanat, çağdaş sanat ve kültürünün düşündürücü aktivitelerle incelenmesini sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Gezici müze bavulunda, bir maske, elle boyanmış bir davul, bir sepet, bir yün battaniyesi, bir bornoz, bir model kano, Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonundaki nesnelerin görsellerinden oluşan bir CD, çeşitli bilgilendirici yayınlar ve bir eğitimci kaynak kılavuzu bulunmaktadır (Seattle Art Museum, 2019c).

"Japon kültüründe çay: sanata açılan bir pencere" temalı gezici bavul müze, çay ve çay töreni ile ilgili çeşitli nesneleri ele alarak Japon sanatının, tarihinin ve kültürünün keşfedilmesini sağlayan yardımcı bir kaynaktır. Gezici bavul müzede, bu önemli kültürel etkinliğin kalıcı etkisini göstermek için, günümüzde Japonya'dan gelen eşyalar ile birlikte geleneksel çay töreninden nesneler bulunmaktadır (Resim 4). Gezici bavul müze aynı zamanda "Seattle Sanat Müzesi'nin koleksiyonundan baskılar, resimler, bir resim CD'si ve aktivite önerileri içeren bir eğitimci kaynak kılavuzu" da içermektedir (Seattle Art Museum, 2019c).

Resim: 4. "Seattle Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(http://seattleartmuseum.org/Documents/ERC/Japan%20Overview%202019.pdf), (Ert.16.04.2019)].

"Görme biçimleri: Avustralya sanatı" temalı gezici bavul müze ile Seattle Sanat Müzesi'nin Aborjin, Avustralya ve Okyanus sanatını kapsayan koleksiyonu, müzeye gidemeyen kişilerin erişimine açılmıştır. Papua Yeni Gine, Avustralya, Yeni Zelanda ve Polinezya'nın kültürel geleneklerine odaklanan bu imge ve nesneler koleksiyonu, öğrencilerin farklı kültürlerin dünyalarını, doğa etkinliklerini, paylaşılan tarihi kanıtlar aracılığıyla tanımalarına olanak sağlamaktadır. Gezici bavul

müze, yardımcı bir eğitim kaynağı olarak disiplinler arasında bağlantılar kurarak öğrencilerin kendi küresel kültür anlayışları hakkında eleştirel düşünmeye teşvik etmektedir (Seattle Art Museum, 2019c).

James A. Michener Sanat Müzesi (James A. Michener Art Museum)

James A. Michener Sanat Müzesi, Amerika Birleşik Devletleri'nin Pennsylvania Eyaletinde bulunan Bucks County bölgesinin sanat ve kültürel mirasını korumaya, yorumlamaya, sergilemeye yönelik bağımsız, kâr amacı gütmeyen bir kültürel kurum olarak 1988 yılında, açılmıştır. Empresyonist resimlerden oluşan dünya çapındaki koleksiyonu ile çok çeşitli tarihi ve çağdaş eserleri içeren özel sergileriyle dünyanın dört bir yanından ziyaretçi çekmektedir. James A. Michener Sanat Müzesi'nin misyonu Amerikan sanatına ilişkin eserleri toplamak, korumak, yorumlamak, sergilemek ayrıca tüm dönemlerin yaratıcı disiplinlerini kapsayan ulusal ve uluslararası tanınmış Delaware Valley sanatçılarının çalışmalarını teşvik etmektir. Müze, çeşitli sanatsal ifadeleri araştırırken sanatta yaşam boyu katılımı geliştiren çeşitli eğitim programları ve sergiler de sunmaktadır. Michener Sanat Müzesi, konferanslar, sanatçı konuşmaları, galeri konuşmaları, müze turları, sanatçı stüdyo çalışmaları, dans gösterileri, konserler, müzikal performanslar, aile temalı aktiviteler gibi halka açık birçok programa ev sahipliği yapmaktadır. Müzenin sosyal hizmet çalışmaları; çocuklar ve yetişkinler için sanat dersleri, çizim, resim, baskı resim, heykel eğitimi ile sanatsal farkındalığı arttırmak için tasarlanmış programları da içermektedir (James A. Michener Art Museum, 2019a).

James A. Michener Sanat Müzesi benimsedikleri soyal hizmet politikası kapsamında bölgedeki okullara öncelikli olarak müzeyi tanıtmak ve çocukları müzeye çekerek müze ile etkileşime girmelerini sağlamak için gezici müze hizmetleri sunmaktadır. James A. Michener Sanat Müzesi, gezici bavul müzelerindeki dokunulabilir koleksiyonlarıyla etkileşimli ve uygulamalı eğitim etkinlikleri sunarak öğrencilerin öğrenme merakını, keşfetme duygusunu, hayal gücünü, yaratıcılıklarını harekete geçiren ve etkin öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayacak eğitim olanakları sunmaktadır. Gezici müze hizmetleri; belli temalar kapsamında tasarlanmış gezici bavul müze uygulamalarından ve okullarda uzman müze eğitimcileri eşliğinde yürütülen uygulamalı atölye çalışmalarından oluşturmaktadır. Gezici müze hizmetleri James A. Michener Sanat Müzesi'nin kalıcı koleksiyonu ve özel sergilerini tanıtmak amacıyla tasarlanmış uygulamalı aktiviteler içermektedir. Öğrencilerin sanatı kişisel bir şekilde tecrübe etmelerine yardımcı olan, bir sanat eseriyle özdeşleşmenin çeşitli yollarını keşfetmelerini teşvik eden etkileşimli etkinlikler sunulmaktadır. Empresyonizm, Modernizm ve uluslararası tanınmış ahşap sanatçısı George Nakashima gibi belirli temalara odaklanan otantik gezici bavul müze uygulamaları farklı yaş guruplarına uyarlanabilmektedir. Sanat nesneleri, eserler, görsel materyaller ve uygulamalı etkinlikler içeren gezici bavul müzeler, öğrencilerin keşfetmelerini, araştırmalarını ve öğrenmelerini destekleyecek yaparak-yaşayarak öğrenme etkinlikleri sunmaktadır. Gezici bavul müzeler ayrıca, görsel sanat öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve evde öğretimi (homeschooling) uygulayan anne babaların özellikle görsel sanatlar, sanat tarihi, sosyal çalışmalar, dil sanatları dersleriyle birleştirmelerine yardımcı olacak, kaynak materyaller ve öğretim programı kılavuzları içermektedir. İlkokul ve ortaokul düzeyinde öğrencilerin kullanımına yönelik hazırlanan gezici bavul müzelerde yer alan ders planları ve etkinlikler, ulusal müfredat standartlara uygun bir biçimde hazırlanmıştır. Gezici bavul müzeler, öğretmenler tarafından ödünç alma yoluyla okullarda kullanılabildiği gibi, müze eğitimcisi tarafından okullara götürülerek, kostümlü sunumlarla eğitim hizmeti sağlanabilmektedir (Resim 5). Gezici bavul müzeler belli bir ücret dahilinde müzeden edinilebilmekte ayrıca oluşabilecek hasara karşı bir depozito ücretinin ödenmesi de gerekmektedir (James A. Michener Art Museum, 2019b).

Resim: 5. "James A. Michener Sanat Müzesi gezici bavul müze uygulaması". [(https://www.michenerartmuseum.org/school-teachers/outreach-programs/), (Ert.16.04.2019)].

"İzlenim" temalı gezici bavul müze, 19. yüzyılın

sonları ve 20. yüzyılın başlarındaki, müzenin bulunduğu bölgenin (Delaware Nehri kıyılarında Bucks İlçesinin) o dönemdeki görünümü yansıtan eserleri içermektedir. Eserler Fransız İzlenimciliğin ustalarından etkilenen sanatçılar tarafından yapılmıştır. Gezici bavul müze programı; görsel sanatlar, drama, sosyal bilgiler, coğrafya ve dil sanatlarına bağlantı içeren disiplinlerarası bir programdır. Program, sanat tarihi ve bölgesel tarih çalışmalarını, ilköğretim öğrencileri için uygulamalı etkinliklerle birleştirmektedir (Resim 6). "İzlenim" temalı gezici bavul müzenin içinde; "Pennsylvania'da yaşamış Empresyonist sanatçılar Edward Redfield, Daniel Garber, Fern Coppedge ve William Lathrop'un çalışmalarının reprodüksiyonları", "dönem giysileri ve zamanın otantik eserleri", "palet, yağlı boya, boya fırçaları ve palet bıçağı bulunan bir boya kutusu", "görsel sanatlar, tarih, sosyal bilgiler, drama ve dil sanatları konularında kullanılacak bir dizi disiplinlerarası etkinlik içeren öğretmen el kitabı", "Pennsylvania İzlenimciliği ile ilgili ek kaynak materyaller ve kitaplar", "müzenin arşivlerinden çıkan haber kupürleri, günlük yazıları ve Pennsylvania İzlenimcileri ve ilgili belgeleri içeren bir not defteri", "Pennsylvania Empresyonist sanatçılar arasındaki günlük yazışmalar ve mektuplar bulunmaktadır" (James A. Michener Art Museum, 2019b).

Resim: 6. "James A. Michener Sanat Müzesi gezici bavul müze uygulaması". [(https://www.michenerartmuseum.org/school-teachers/outreach-programs/), (Ert.16.04.2019)].

"Michener Modernleşiyor" temalı gezici bavul müze uygulamasında ise Modernist hareketin temel ideallerini oluşturan yöntemler, stiller ve fikirler hakkında bilgiler sunan ve insanların Modernist sanat formlarının bugünün dünyasında sahip olduğu derin etkiyi keşfetmelerine olanak tanıyan etkinlikler sunulmaktadır. Gezici bavul müze ve buna eşlik eden eğitim kaynakları; sanat, sosyal bilgiler, tarih, dil sanatları ve teknoloji dersleriyle birlikte kullanılmak üzere tasarlanmış disiplinlerarası bir programdır. Her yaştan kişinin yararlanabileceği bir biçimde tasarlanmıştır. "Michener Modernleşiyor" temalı gezici bavul müzenin içinde; "Modernist kelime sözlüğü", "etkinlik kitleri", "eğitici oyunlar", "Modernizm, mimarlık ve şiir üzerine kitaplar" ve "Modernist resim ve mimariyi içeren görseller" bulunmaktadır (James A. Michener Art Museum, 2019b).

"George Nakashima: Doğa Kaynak Seti" temalı gezici bavul müze, Bucks County'nin dünyaca ünlü usta ahşap ustası (1905-1990) ve çağdaşları olan George Nakashima'nın eserlerinin keşfedilmesine olanak sağlayan; sanat, sosyal bilgiler, tarih ve dil sanatları dersleriyle birlikte kullanılmak üzere tasarlanmış disiplinlerarası bir programdır. Öğrencilerin George Nakashima'nın hayatı hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olmak için uygulamalı eserler ve etkinlikler sunmaktadır. Gezici bavul müze ile öğrenciler Nakashima'nın çalışmalarında kullandığı çeşitli ahşap dokularını deneyimleyebilir ayrıca Japon kültürünün hem de ağaç işleme tekniklerinin çalışmaları üzerindeki derin etkilerini keşfedebilirler. Öğrenciler ayrıca Nakashima'nın Amerika'daki "Sanat ve El Sanatları Hareketi" ve Avrupa'daki "Modernist Hareket" ile bağlantısını da öğrenebilirler. Gezici bavul müzenin içinde; "ceviz, kiraz, akçaağaç, ve Afrika bubinga gibi çeşitli ağaç örnekleri", "Japon ağaç işleme aletleri: keski, tahta oymacılık düzlemi ve testere", "Shoji kâğıdı gibi Japon malzemelerinin çeşitli örnekleri", "müze katalogları ve etkinlik sayfaları", "slaytlar / görseller", "bir Japon erkek kimono", "bir Japon kadın kimono", "mimarlık, modernizm, Haiku şiiri, Sumi-mürekkep boyama ve daha birçok konu ile ilgili bilgi içeren öğretmen el kitabı" bulunmaktadır (James A. Michener Art Museum, 2019b).

Grace Sanat Müzesi (Grace Museum)

Grace Sanat Müzesi, Amerika Birleşik Devletleri'nin Teksas eyaletindeki Abilene kentinde 1938'den beri etkinliğini sürdüren bir sanat müzesidir. Müze, Teksas'daki gelişen Amerikan sanatı ve tarihteki deneyimleri ile sergiler, programlar ve koleksiyonlarla çok yönlü bağlantılar kurmaktadır. Grace Sanat Müzesi tarihi ve çağdaş Amerikan sanatının ve yerel tarihin eşsiz sergileriyle; önemli sanat ve tarih koleksiyonlarının korunması, yorumlanması, araştırılması ve sergilenmesi

konusunda örnek bir kültürel kurum olabilmenin yanı sıra sanat eğitimi, sosyal ve uzaktan öğrenme ve her yaştan insan için dersler ve bilgilendirici programlar sunarak eğitim alnındaki misyonunu da fazlasıyla yerine getirmektedir (Grace Museum, 2019a).

Grace Müzesi'nin 2500'den fazla sanat eserini kapsayan sanat koleksiyonu, resim, baskı resim, heykel, fotoğraf ve sanatçılar tarafından tasarlanmış kitaplardan oluşmaktadır. Koleksiyonun odak noktası; Teksas ile ilişkili Amerikan sanatı ve "Ansel Adams, Edward Eisenlohr, Charles Taylor Bowling, Peter Hurd, Thomas Hart Benton, David Bates, Robert Rauschenberg, Vernon Fisher, Melissa Miller, James Surls, Andy Warhol'un eserleridir. Tarih koleksiyonunun odağı ise; 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında Abilene ve Batı Teksas'ın gelişen kültürel ve sosyal tarihinin öyküsünü anlatan tarihsel olarak önemli nesneleri kapsamaktadır. Tarih koleksiyonu, tekstiller, albümler, yıllıklar, eski fotoğraflar, mobilyalar, kısa yazılar, kişisel yazışmalar, haritalar, Hotel Grace arşivleri ve geniş bir Teksas ve Pasifik Demiryolu arşivi dahil olmak üzere 12.000'den fazla nesneden oluşmaktadır (Grace Museum, 2019b). "Teksas tarihi konularını" içeren temalar kapsamında geliştirilmiş gezici bavul müzeler; öğretmenleri ve öğrencileri Teksas tarihine ve kültürüne gerçekçi bir şekilde bağlayacak uygulamalı materyaller sunan bir müze tanıtım materyalidir. Gerçek ve replika eserler ile dijital/video kaynakları içeren gezici bavul müzeler öğretmenlerin sınıflarında sosyal çalışmaları deneyimlemek için yeni ve yaratıcı yöntemler kullanmalarına destek vermektedirler. Gezici bavul müzelerde yer verilen materyallerin tümü ulusal müfredat standartlarına uyumlu bir biçimde; ders planlarını kolayca takip edebilecek şekilde geliştirilmiştir. Her bir gezici bavul müze; yaratıcı etkinlik planları, müzeden görüntüler, orijinal eserler ve reprodüksiyonlar içermektedir (Grace Museum, 2019c). "I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı" temalı gezici bavul müzede yer alan eserler yoluyla öğrencilerin, 2. Dünya Savaşı'ndaki bir askerin yaşamının yanı sıra ev cephesinde kalanların yaşamlarına dair bilgiler edinmeleri sağlanmaktadır. Gezici bavul müzede yer alan eserler Teksas ulusal müfredatlarına uyumlu ders planları ile ilişkilendirilerek kullanılabilmektedir. Bu gezici bavul müzedeki eserlerin çoğunluğu II. Dünya Savaşı'na ait olmakla birlikte Birinci Dünya Savaşı ile ilgili kaynaklar da dahil edilmiştir (Grace Museum, 2019c)."Teksas'taki Amerikan Yerlileri" temalı gezici bavul müze Amerikan yerlilerinin çeşitli kabileleri ile Teksas'a yerleştiği döneme odaklanmaktadır. Öğrenciler, bu gezici bavul müzeye dahil olan eserler yoluyla bu kabilelerin kökenlerini, benzerliklerini ve farklılıklarını keşfetme olanağı bulurken Kızılderili nüfusunun bugünkü Teksas'ı nasıl etkilediğini öğrenme deneyimine sahip olmaktadır. Teksas ulusal müfredatlarına uyumlu ders planları ve aktiviteleri, Teksas tarihinin bu önemli bölümünün yanı sıra günümüz Yerli Amerikalılarının yaşamının anlaşılmasına yardımcı olmak için tasarlanmıştır (Resim 7) (Grace Museum, 2019c).

Resim: 7. "Grace Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(https://www.thegracemuseum.org/educators), (Ert.16.04.2019)].

"Texas'taki kovboyların yaşamı" temalı gezici bavul müze, Texas kovboylarının yaşam biçimlerine değinirken bu grubun geçmişteki ve günümüzdeki Teksas kültürüne olan etkisine odaklanmaktadır. Gezici müze bavulunda, Teksaslı bir kovboyun günlük hayatında rol oynayan çeşitli pratik nesneler ve öğrencilerin öğrenmelerini destekleyecek diğer kaynaklar yer almaktadır. Gezici bavul müzede yer alan ders planları, öğrencilerin, Teksas kovboylarının kendine özgü yaşam tarzlarını öğrenmelerini sağlamak ve Teksas kovboylarının Amerika Birleşik Devletleri'ne katkısının daha iyi anlamalarını sağlamak için geliştirilmiştir (Resim 8) (Grace Museum, 2019c).

Resim: 8. "Grace Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(https://www.thegracemuseum.org/educators), (Ert.16.04.2019)].

"Abilene Tarihi" temalı gezici bavul müzedeki eserler Abilene'nin yerleşkesinin başlangıç öyküsünü ve atalarının arkasındaki kahramanlık hikayelerini anlatmaktadır. Teksas ulusal müfredatlarına uyumlu ders planları ile ilişkilendirilen kaynaklar ve etkinlikler yoluyla öğrencilere demiryolunun Abilene'nin geleceğini belirleme üzerindeki etkisinin anlatılması hedeflenmektedir. Öğrencilere, 1909 Hotel Grace dahil olmak üzere Abilene yerleşkesindeki çeşitli yerler hakkında daha fazla bilgi edinebilme olanağı sağlanmaktadır. Gezici bavul müze uygulamalarında; günümüzdeki Abilene kentinin kültürel temel taşı olarak kabul edilen Grace Müzesi'nin tarihi binasının gelişimi ve Amerika'nın "Öykü Kitabı Başkenti" olarak ünlenen ve Amerikan çocuk edebiyatında önemli bir yeri olan Abilene kentinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ele alınmaktadır (Resim 9) (Grace **Museum**, 2019c).

Resim: 9. "Grace Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği".[(https://www.thegracemuseum.org/educators), (Ert.16.04.2019)].

Grace Sanat Müzesi ayrıca sağladığı sosyal hizmet programları kapsamında gerçekleştirdiği gezici etkinlikleri ile ilave sanat eğitimi programlarına ihtiyaç duyan Abilene bölgesindeki okullar için uygulamalı atölye çalışmaları da sağlamaktadır. Grace Sanat Müzesi'nde görevli uzman müze eğitimcileri tarafından sağlanan uygulamalı sanat atölye çalışmaları, okullardan gelen talep doğrultusunda, müze koleksiyonu ve Teksas ulusal müfredatlarına uyumlu etkinlikleri ile okullara eğitim hizmet sunmaktadır (Grace Museum, 2019c).

Joslyn Sanat Müzesi (Joslyn Art Museum)

Amerika Birleşik Devletleri'nin Nebraska kentinde etkinliğini sürdüren kentin en büyük sanat müzesi olan Joslyn Sanat Müzesi 1931 yılında halka açıldığı tarihten bu yana koleksiyonunu geliştirmeye ve halka tanıtmaya devam etmektedir. Modern Amerikan mimarisini en iyi örneklerinden biri olan görkemli mimarisiyle herkesin ilgi odağı olan müze, on dokuzuncu ve yirminci yüzyıl Amerikalı ve Avrupalı sanatçıların eserlerinden oluşan kalıcı sanat koleksiyonunu genişletme çabasını sürdürürken halkın tamamına erişmeyi hedefleyen pek çok programı da uygulamaya geçirmektedir (Joslyn Art Museum, 2019a).

Joslyn Sanat Müzesi'nin topluma erişme çabalarından birisi de sosyal hizmet programları kapsamında uyguladığı gezici bavul müze uygulamalarıdır. "Müze öncesi etkinlikler" ve "müze sonrası etkinlikler" kapsamında kullanılmak üzere tasarlanan gezici bavul müzelerin eğitim öğretim ortamlarında yardımcı eğitim materyalleri olarak kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Müzeye uzak bölgelerde bulunan, müzeyi ziyaret olanağı bulamayan okulların yararlanabilecekleri gezici bavul müzeler, müzenin kalıcı koleksiyonu ve okul müfredatları göz önünde bulundurularak geliştirilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaygın bir şekilde uygulanan (homeschooling) evde ebeveynlerin rehberliğinde öğrenim gören çocukların eğitiminde önemli bir yere sahip olan gezici bavul müzeler, müzenin ödünç verme yönetmeliği gereğince üç hafta kullanılmak üzere müzeden ücretsiz olarak temin edilebilmektedir. Antik Mısır Sanatı, Antik Roma Sanatı, Antik Yunan Sanatı, 20. ve 21. Yüzyıl Amerikan Hint Sanatı, Güneybatı Yerli Sanatı, Kuzey Amerika Sanatı, gibi farklı temalarda tasarlanan gezici bavul müzeler; dokunulabilir nesneler, posterler, kitaplar, videolar ve nesnelerin kullanım kılavuzlarını içermektedir. Öğrencilerin sanat yapıtlarını, kültürel nesneleri takdir etmesini sağlayacak ve çocukları müze ziyaretine hazırlayacak gezici bavul müzeler, görsel sanatların birçok konu alanının öğretim programlarıyla bağlantı kurmasını da desteklemektedir (Joslyn Art Museum, 2019b).

"20. ve 21. Yüzyıl Amerikan Hint Sanatı" temalı gezici bavul müze ile kullanıcıların Çağdaş Amerikan Yerli Sanatını temsil eden Bob Haozous, Jacquie Stevens ve Arthur Amiotte gibi sanatçıların eserlerini keşfetmeleri hedeflenmekte bu doğrultuda eser örnekleri, seramik, heykel ve kolaj malzemelerinin yanı sıra röportajlar, fotoğraflar, slaytlar ve videolar da uygulamaya dahil edilmiştir. Gezici bavul müzede tüm kullanıcılar için bir kullanım kılavuzuna yer verilmiş ayrıca görme engelli kullanıcılar için de Braille alfabesiyle hazırlanmış nesne etiketleri ve bilgilendirici metinler de gezici bavul müzeye dahil edilmiştir. "Amerikan yerli efsaneleri, Amerikan yerli

öyküleri ve sanatı, Amerikan yerli resmi, retrospektif bir sergi" gibi kitaplar, "Çağdaş Hint sanatı ve evrimi, Amerikan yerli sanatı görselleri, Kızılderili sanatı görselleri" gibi multimedya içerikler, kolaj malzemeleri içeren uygulama malzemeleri ve nesnelere dokunabilmek için eldivenler gezici bavul müzenin içeriğini oluşturmaktadır (Resim 10) (Joslyn Art Museum, 2019c).

Resim: 10. "Joslyn Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(https://www.joslyn.org/education/teachers/nelson-teacher-resource-center/outreach-trunks.aspx), (Ert.16.04.2019)].

"Antik Mısır" temalı gezici bavul müzede "Ramses IV Gece Tanrıçası mezarından bir resim, Törenlerde kullanılan Papirüs, Bastet Tanrıça heykelciği, Hipopotam heykelciği , şahin başlı Horus heykelciği, çivi yazılı tablet" gibi dokunulabilir replika müze nesneleri, "II Ramses Steli, Antik Mısır sanatı" gibi Antik Mısır kültürünü anlatan kitaplar. Antik Mısır şehir haritaları, Joslyn Sanat Müzesi koleksiyonundaki Mısır dönemine ait eserleri tanıtan multimedya içerikler, çocuklar için Antik Mısır oyunları, gezici bavul müze kullanım klavuzu ve bilgi kartları bulunmaktadır. Kullanıcıların replika müze nesnelerine dokunarak, inceleyerek Antik Mısır kültürünü öğrenebilmesi hedeflenen gezici bavul müze uygulamalarında görme engelli kullanıcılar için de Braille alfabesiyle hazırlanmış nesne etiketleri ve büyük puntolu bilgi kartları sağlanmaktadır (Joslyn Art Museum, 2019e).

"Kuzey Amerika İç Mekânı, Maximilian-Bodmer Seferi, 1832-1834 Envanteri" temalı gezici bavul müze ile kullanıcıların doğadan elde edilen materyalleri, baskı araçlarını ve tarihi bir yolculuğun videolarını kullanarak Kuzey Amerika sanatını keşfetmeleri amaçlanmaktadır. Gezici bavul müzede tüm kullanıcılar için bir kullanım kılavuzuna ve bilgi kartlarına yer verilmiş ayrıca görme engelli kullanıcılar için de Braille alfabesiyle hazırlanmış nesne etiketleri ve büyük puntolu bilgi kartları da gezici bavul müzeye dahil edilmiştir. Gezici bavul müzede, kullanıcıların dokunarak incelemeleri için Kuzey Amerika yerli kültürüne ait tüy, at kılı, pipo, bufalo derisi ve geyik derisi gibi nesneler gezici bavul müzeye dahil edilmiştir. Kuzey Amerika yerli kültürünü anlatan kitaplar, çocuk kullanıcılar için Kuzey Amerika yerlilerini konu alan öykü kitapları, Kuzey Amerika yerli kültürüne ait müzikler, Kuzey Amerika yerli sanatçıların eserlerinden örnekler ile gezici bavul müze içeriği oluşturulmuştur. Ayrıca uygulamalı sanat atölye çalışmaları için bakır levhalar, kalıplar, baskılar ve eldivenler gezici bavul müzenin içine yerleştirilmiştir (Resim 11) (Joslyn Art Museum, 2019d).

Resim: 11. "Joslyn Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(https://www.joslyn.org/education/teachers/nelson-teacher-resource-center/outreach-trunks.aspx), (Ert.16.04.2019)].

Orlando Sanat Müzesi (Orlando Museum of Art)

Amerika Birleşik Devletleri'nin Florida Eyaleti'ne bağlı Orlando kentinde 1924 yılında kurulan Orlando Sanat Müzesi, bölgenin önde gelen kültür kurumlarından biridir. Orlando Sanat Müzesi'nin koleksiyonunda "çağdaş sanat, 18. yüzyıldan 1945'e kadar Amerikan sanatı ve Afrika Sanatını kapsayan 2.400'den fazla eser bulunmaktadır. Orlando Sanat Müzesi'nin birincil hedefi; halka sanatı yorumlamak, sunmak ve Florida'da kültürel bir miras olarak sürecek yenilikçi ve ilham verici eğitim programları ile insanların yaşamlarını olumlu yönde etkilemektir. Orlando Sanat Müzesi'nin misyonu, insanları sanatla ve yeni fikirlerle birleştirerek yaratıcılık, tutku ve entelektüel merak uyandırmaktır. Her yıl, Orlando

Sanat Müzesi bünyesinde gerçekleştirilen sosyal hizmet programları kapsamında; sergiler, ödüllü sanat zenginleştirme programları, sınırsız galeri turları, öğretmen içi hizmet içi eğitim programları, video programları, seçkin dersler, sanat kursları ve konferanslar gerçekleştirilmektedir (Orlando Museum of Art, 2019a).

Orlando Sanat Müzesi ve Central Florida Üniversitesi (University of Central Floridaile) iş birliğinde eğitimciler, öğrenciler ve aileler için eğitim kaynakları sağlayan bir birim oluşturulmuştur. Müzenin kamuya erişim çabaları kapsamında sağladığı gezici bavul müze hizmetleri ile çeşitli nedenlerle müzeyi ziyaret edemeyen kişilerin bu hizmetler yoluyla müze ile bağlantı kurması hedeflenmektedir. Orlando Sanat Müzesi'nin sağaldığı gezici bavul müze hizmetlerini; "çocuklara yönelik tasarlanan gezici bavul müzeler" ve "yetişkinlere yönelik tasarlanan gezici bavul müzeler" olmak üzere iki farklı biçimde yürütmektedir. Eğitim öğretim ortamlarında çocukların kullanması için tasarlanan gezici bavul müzeler; Amerikan Sanatı, Afrika sanatı ve Amerika Yerli sanatının kalıcı koleksiyonlarına, eski Amerika'nın Afrika sanatına ve sanatına ilişkin geçici koleksiyonlarıyla ilgili gezici bavul müzeler, öğrenme kitleri, poster büyüklüğünde sanat eserleri, kitaplar, videolar ve daha önceki geçici sergilere ilişkin multimedya içeriklerinden oluşmaktadır. Orlando Sanat Müzesi tarafından hazırlanan ders planları ve aktiviteler Ulusal müfredat standartlarına uygun olmakla birlikte okulların eğitim öğretim ortamlarında rahatlıkla kullanılabilmesine olanak sağlayacak nitelikte tasarlanmıştır. Gezici bavul müzede Orlando Sanat Müzesi'nin koleksiyonundan çeşitli sanatçı ve temalarda reprodüksiyonlar, posterler, videolar ve DVD'ler bulunmaktadır. Gezici bavul müzelerin her biri belirli bir kültüre odaklanır ve arka plan bilgisi ve disiplinlerarası etkinlikler sunar ayrıca gezici bavul müzenin nasıl kullanılacağına ilişkin yönergeler de geizi bavul müzeye dahil edilmiştir. Gezici bavul müze uygulamaları müzenin sağladığı ödünç verme sistemiyle yürütülen ücretli bir hizmettir. Gezici bavul müzeler "Rolling Rockwell, Batı Afrika, Antik Maya, Antik Çin, Andy Warhol, John James Audubon, Monet hakkında her şey, MC Escher" gibi temalar kapsamında geliştirilmiştir. Gezici bavul müzelerin bazılarında farklı tekniklerle gerçekleştirilecek sanat uygulamaları için çeşitli sanat malzemeleri de sağlanmaktadır (Orlando Museum of Art, 2019b).

Yetişkinlerin kullanması için tasarlanan gezici bavul müzeler ise 1998 yılında halkın kullanımına sunulmuştur. Müzeyi ziyaret etme olanağı bulamayan müzeye uzak toplu yaşam alanlarında yaşayan yetişkinler için geliştirilen gezici bavul müzelerin içeriğinde bulunan eser reprodüksiyonları ve uygulama nesneleriyle, sosyal konularla bağlantılar sağlamak ve kişisel deneyimleri, yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin bir parçası olarak teşvik etmektedir. Gezici bavul müze uygulamaları, yetişkinler için sanatı takdir etme ve fikirlerini paylaşma fırsatı veren olumlu, toplumsal bir deneyim sunmaktadır. Eğlenceli, sunumu kolay ve grup tartışmasını teşvik eden gezici bavul müzeler, müzenin ödünç verme yönetmeliği gereğince belli bir ücret dahilinde kiralanabildiği gibi uzman bir müze eğitimcisi eşliğinde de talep edilen yerlere götürülerek eğitim hizmeti sağlanabilmektedir. Gezici bavul müzelerin içinde 5 veya daha fazla 45x55 cm ebatlarında lamine edilmiş reprodüksiyon resimler, gezici bavul müze kullanım kılavuzu, antika kostümler, fotoğraflar, müzikler, sanat tarihi referansları sunan multimedya içerikler bulunmaktadır (Resim 12). Orlando Sanat Müzesi tarafından yetişkinlere yönelik hazırlanan gezici bavul müzeler, Alzheimer hastaların rehabilitasyon süreçlerinde anımsama seanslarında kullanılmaktadır. Ayrıca, yaşlı kişilerin de hayatın içinde olmaları ve yaşam boyu öğrenme süreçlerini desteklemek için gezici bavul müzelerden etkin bir biçimde yararlanmaları sağlanmaktadır (Orlando Museum of Art, 2019c).

Resim: 12. "Orlando Sanat Müzesi gezici bavul müze içeriği". [(https://www.joslyn.org/education/teachers/nelson-teacher-resource-center/outreach-trunks.aspx), (Ert.16.04.2019)].

Sonuç

Çağın müzecilik anlayışı gereğince, yalnızca sergileyen mekânlar olmaktan çok eğiten kurumlar olarak harekete geçen müzeler, halkın tamamına erişme amacıyla olanaklarını çeşitli nedenlerle

müzeye gidemeyen kişilere ulaştırmak için gezici bavul müzelerden yararlanmaktadır. Müze atmosferinde sanat eserleriyle sağlanan doğrudan etkileşim benzersiz bir deneyim olsa da çeşitli nedenlerle müzeye gidemeyen, sanat eserleriyle etkileşim fırsatı bulamayan kişiler için gezici bavul müzelerin, müze gezilerine alternatif uygulamalar olarak önemli bir işlevi vardır. Amerikada"ki "Seattle Sanat Müzesi, James A. Michener Sanat Müzesi, Grace Sanat Müzesi, Joslyn Sanat Müzesi ve Orlando Sanat Müzesi'ni" içine alan uygulama örneklerinin ayrıntılı bir biçimde betimlendiği bu araştırmada; müzelerin sosyal hizmet politikaları gereğince ve eşit erişimi önceleyen anlayışları doğrultusunda müzeye çeşitli nedenlerle ziyaret edemeyen kişi ve topluluklara gezici bavul müzeler yoluyla erişerek onların da müzelerin olanaklardan yararlanmasına katkı sağladığı görülmektedir.

Müzelerin toplumun tamamına erişme çabaları doğrultusunda yürütülen bu uygulamalar, müze türleri bağlamında ele alındığında sanat müzelerinin diğer müze türlerine göre gezici bavul müze uygulamalarını daha az kullandığı açıktır. Bunun en büyük nedenlerinden biri de koleksiyon odaklı gezici bavul müze uygulamalarının içerik tasarımı sürecinin arkeoloji ve tarih müzeleri kapsamında tasarlanan gezici bavul müze uygulamalarına göre daha zor olmasıdır. Amerikada"ki "Seattle Sanat Müzesi, James A. Michener Sanat Müzesi, Grace Sanat Müzesi, Joslyn Sanat Müzesi ve Orlando Sanat Müzesi'ni" içine alan uygulama örneklerinde görüldüğü üzere "modern sanat" temalarından daha çok bölgenin yerel sanatlarını anlatan ve kültürel nesnelerin ele alındığı ve "tarih" temasının daha ağır bastığı gezici bavul müze uygulamalarının gerçekleştirildiği görülmektedir.

"Seattle Sanat Müzesi, James A. Michener Sanat Müzesi, Grace Sanat Müzesi, Joslyn Sanat Müzesi ve Orlando Sanat Müzesi" gezici bavul müze hizmetlerinin tümünün müzelerin ödünç verme sistemiyle yürütüldüğü, talep eden kişi ve kurumlara bazı müzeler tarafından belli bir ücret karşılığında, bazı müzeler tarafından ise ücretsiz bir biçimde sağlandığı görülmektedir. Gezici bavul müzeler, müze dışında kullanılabildiği gibi müzenin eğitim atölyelerinde de özellikle görme engelli müze ziyaretçileri için düzenlenen etkinlikler kapsamında kullanılabilmektedir. İçerisinde müzelerin sanat koleksiyonu temsil eden nitelikli röprodüksiyon örnekleri, sanatçılara ve sanat tarihine ilişkin bilgi kartları, tema odaklı kitaplar, müzikler, video filmler ve sanat uygulama çalışması için çeşitli sanat malzemelerinin gezici bavul müzelerin içeriğini oluşturduğu görülmektedir. Gezici bavul müze uygulamalarını uzman müze eğitimcileri yönetebildiği gibi gezici bavul müzelerin içinde bulunan kullanım kılavuzu ve yönergelerin yardımıyla kullanıcılar tarafından da kolayca kullanılabildiği görülmektedir. Sanat müzeleri kapsamında geliştirilen gezici bavul müzelerin en önemli özelliği dokunulabilir müze nesneleri içermeleri ve kullanıcılara müze koleksiyonundaki eser örneklerini dokunarak yakından bakarak inceleme olanağı sunmasıdır. Sanat müzelerinin "lütfen dokunmayın" uyarılarına zıt "lütfen dokunun" sloganıyla geliştirilen gezici bavul müze uygulamaları bu bağlamda topluma farklı müze deneyimleri sunmaktadır. Gelişmiş ülkelerde okullar, çocuk bakım merkezleri, bakımevleri, hastaneler, çeşitli rehabilitasyon merkezleri, toplu taşımanın yetersiz olduğu bölgeler, sanayi bölgeleri ya da hapishanelerde bulunan ve müze ile etkileşime girme şansı olmayan kişilerin "rehabilitasyon" ve "eğitim" süreçlerinde gezici bavul müzeler etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Türkiye'deki sanat müzelerinde ise gezici bavul müze uygulamalarına hem özel kuruluş destekli sanat müzelerinde hem de devlet destekli sanat müzelerinde yer verilmediği görülmektedir. Bu bakış açısıyla ele alındığında, gelişmiş ülkelerin sanat müzelerinde uygulanan ve sayıları hızla artan gezici bavul müze uygulamalarının Türkiye'deki sanat müzelerinde geliştirilmesi ve uygulanması bir gereksinim olarak değerlendirilmelidir. Türkiye'nin kültürel kimliğinin küresel sanat platformlarında paylaşılmasına öncülük edecek müzelerin öncelikle halkın tamamına erişme ve kendi sanat politikalarını yayma hedeflerini gerçekleştirmeleri sağlanmalı bunun için de gelişmiş ülkelerdeki örneklerinde olduğu gibi sosyal erişim programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze uygulamalarının önemli bir araç olarak dikkate alınması gerekmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin çağdaş müzecilik yolundaki hedeflerinden biri de sanatı müze duvarlarının ötesine taşıyan bavul müzeleri, sanat müzeleri genelinde yaygınlaştırmak, bu programların sürdürülebilirliği sağlayacak uzman personeli yetiştirmek ve uygulanabilir bir gezici bavul müze politikası oluşturmak olmalıdır. Bu bağlamda Türkiye'de gezici bavul müze uygulamalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması kapsamında, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Milli Eğitimi Bakanlığı'nın gezici bavul müze uygulamalarının eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasına ilişkin farkındalıklarını arttırmak için çeşitli çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

Candlin, F. (2007). Hands off! Don't touch! Art, blindness and the conservation of expertise. E. Pye (Ed.). *The power of touch: handling objects in museum and heritage contexts* (p89-106). Walnut Creek: Left Coast Publishing.

Grace Museum. (2019a). *About the Grace.* Erişim adresi: https://www.thegracemuseum.org/about-the-grace-1

Grace Museum. (2019b). *The Grace collection.* Erişim adresi: https://www.thegracemuseum.org/collections-1

Grace Museum. (2019c). *Educator resources.* Erişim adresi: https://www.thegracemuseum.org/educators

International Council of Museums (2007). *Museum definition*. Erişim adresi: http://icom.museum/the-vision/museum-definition/

James A. Michener Art Museum. (2019a). *About the James A. Michener Art Museum.* Erişim adresi: https://www.michenerartmuseum.org/about/

James A. Michener Art Museum. (2019b). *Outreach programs.* Erişim adresi: https://www.michenerartmuseum.org/school-teachers/outreach-programs/

Joslyn Art Museum. (2019a). *Nebraska's largest art museum.* Erişim adresi: https://www.joslyn.org/about/history/

Joslyn Art Museum. (2019b). *Outreach trunks.* Erişim adresi: https://www.joslyn.org/education/teachers/nelson-teacher-resource-center/outreach-trunks.aspx

Joslyn Art Museum. (2019c). *20th- and 21st century American Indian art.* Erişim adresi: https://www.joslyn.org/education/teachers/nelson-teacher-resource-center/outreach-trunks-details.aspx?ID=22

Joslyn Art Museum. (2019d). *Travels into the Interior of North America, the Maximilian-Bodmer Expedition, 1832-1834.* Erişim adresi: https://www.joslyn.org/education/teachers/nelson-teacher-resource-center/outreach-trunks-details.aspx?ID=29

Joslyn Art Museum. (2019e). *Ancient Egypt.* Erişim adresi: https://www.joslyn.org/education/teachers/nelson-teacher-resource-center/outreach-trunks-details.aspx?ID=16

Külük, C. Ş. (2015). Gezici bavul müze uygulamaları ve Türkiye için bir model önerisi (Çorum Müzesi örneği). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara*.

Mouw, E. J. (1999). Packing Trunks with Learning. *The docent educator*, 8(3), 14-16.

Orlando Museum of Art. (2019a). *About the orlando museum of art.* Erişim adresi: https://omart.org/about/about_the_museum/

Orlando Museum of Art. (2019b). *The resource center.* Erişim adresi: https://omart.org/education/class/the_resource_center/

Orlando Museum of Art. (2019c). *Art on the go*. Erişim adresi: https://omart.org/education/class/art_on_the_go/

Seattle Art Museum. (2019a). *About SAM.* Erişim adresi: http://www.seattleartmuseum.org/about-sam#sea

Seattle Art Museum. (2019b). *Programs&learning.* Erişim adresi: http://www.seattleartmuseum.org/programs-and-learning/public-programs

Seattle Art Museum. (2019c). *Outreach suitcases.* Erişim adresi: http://www.seattleartmuseum.org/programs-and-learning/schools-and-educators/education-resource-center/suitcases

Swain, H. (2002, November). The Museum of London: archaeology, education and the public. González Marcén, P. (Ed.), *IV Seminari Arqueologia i Ensenyament* (p.23-36). Barcelona.

Talboys, G. K. (2005). *Museum educator's handbook* (2nd Ed.). Burlington: Ashgate Publishing Company.

MUSEUM LOAN BOXES TAKING ART BEYOND THE WALLS OF MUSEUMS

Cihan Şule KÜLÜK

Abstract

As a means to provide carriers like bags, chests, boxes, and trunks with museum artifacts and various educational materials for institutions, organizations and individuals who do not have the chance to visit museums for various reasons such as distance, transportation difficulties, financial problems, lack of time, affliction and disability, museum loan boxes contribute to further accessibility of museums. They are among the important agents in the integration process of museums and people thanks to their function of museum publicity. Provided as part of the social service activities by art museums via loaning, museum loan boxes are practices designed in a way that people could discover by touching, trying, implementing and questioning when they would like to acquire more knowledge on art and culture. They are effectively used in developed countries during" rehabilitation" and "education" periods of people who do not have the chance to engage in museums as they reside in industrial zones or they are in prisons, schools, daycare centers, nurseries, hospitals, various rehabilitation centers, and other places where transportation does not suffice. On the other hand, museum loan boxes are not practiced by art museums, and therefore, this research is thought to set an example for the art museums in Turkey and to contribute to the body of literature. The research aims to portray the application discussing in detail the content and the process of museum loan boxes with examples as part of art museums including "the Seattle Art Museum, the James A. Michener Art Museum, the Grace Museum, the Joslyn Art Museum and the Orlando Museum of Art" in the United States. This research has been conducted through descriptive survey model, and the data have been collected by document review technique.

Keywords: art, art museums, museum loan boxes